

การขับเคลื่อนการบริหารจัดการการศึกษาในยุคดิจิทัล

Driving Educational Administration and Management in the Digital Era

ชนันท์สิตา เตชาธนะเกียรติ¹ และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล²

Chanansitra Tachathanakiat¹ and Saroch Pauwongsakul²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹chanansitrapim@gmail.com; ²sengcomm@kru.ac.th

Received October 3, 2025; Revised December 10, 2025; Accepted December 18, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งวิเคราะห์บริบทด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาการศึกษาในอนาคต โดยสังเคราะห์พัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ และแนวโน้มร่วมสมัยของสังคมไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า การเมืองการปกครองมีอิทธิพลโดยตรงต่อ โครงสร้างนโยบายการศึกษา การกระจายอำนาจ และการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับตัวเชิงนโยบายอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคม ดิจิทัลก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความหลากหลาย และความท้าทายด้านคุณภาพผู้เรียนเพิ่มขึ้น ด้าน เศรษฐกิจพบว่าการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจฐานความรู้และดิจิทัลส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องมุ่งพัฒนา ทักษะแห่งอนาคต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการยกระดับทุนมนุษย์อย่างยั่งยืน ส่วนบริบทด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์และแพลตฟอร์มดิจิทัล ได้เปลี่ยนโครงสร้างการ เรียนรู้จากครูเป็นศูนย์กลางสู่การเรียนรู้เฉพาะบุคคลและยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น บทความเสนอว่าผู้บริหาร สถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และดิจิทัล บริหารจัดการบนหลักธรรมาภิบาล ใช้ข้อมูล สารสนเทศประกอบการตัดสินใจ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มี เสถียรภาพ ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประเทศและสังคมโลกอย่างมี ประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การขับเคลื่อน, การบริหารการจัดการศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

This academic article examines the political, social, economic, and technological contexts shaping the future direction of educational development. Through historical synthesis and contemporary analysis, the study identifies structural factors influencing the transformation of the education system. The findings reveal that political governance significantly affects educational policy frameworks, decentralization, and resource allocation, necessitating continuous strategic adaptation by educational institutions. Social transitions toward a digital society have intensified inequality, diversity, and complex challenges related to learner quality. Economically, the shift to a knowledge-based and digital economy requires education systems to emphasize future skills, lifelong learning, and sustainable human capital development. Moreover, rapid advancements in science and technology, particularly artificial intelligence and digital platforms, have reshaped pedagogical paradigms toward more personalized and flexible learning models. The article argues that school administrators must develop strategic and digital leadership, practice good governance, and employ data-driven decision-making. Fostering an innovation-oriented organizational culture is essential for institutional resilience and sustainable educational transformation.

Keywords: Driving, Educational Administration and Management, Digital Era

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารจัดการการศึกษาได้ก้าวเข้าสู่บริบทที่ “ดิจิทัล” เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงองค์กร สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็วกำลังกระตุ้นให้ระบบการศึกษา ต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายและขับเคลื่อนนวัตกรรมอย่างเข้มข้น ผู้นำสถานศึกษาจึงจำต้องไม่ใช่เพียงผู้จัดการทรัพยากร เท่านั้น แต่ต้องเป็น ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล (Digital Leadership) ที่สามารถสร้างวัฒนธรรม “ดิจิทัล” ในองค์กร และ บ่มเพาะให้โรงเรียนเป็นแหล่งที่เรียนรู้ที่ทันสมัย เปิดรับนวัตกรรมและอุดมด้วยความคิดสร้างสรรค์ สถานการณ์การศึกษาไทยในยุคดิจิทัลประเทศไทยได้เดินหน้าผลักดันการศึกษาให้สอดคล้องกับโมเดล Thailand 4.0 เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยทักษะและเทคโนโลยี โดยความพยายามดังกล่าวครอบคลุมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการบูรณาการดิจิทัลในทุกระดับของการศึกษา นโยบายในระดับมหาวิทยาลัยและอุดมศึกษาต่างเน้นการผลักดัน Digital Higher Education เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเนื้อหา วิชาการแบบออนไลน์ได้อย่างเต็มที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565; สำนักงานปรมาณ, 2561) เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อ

การเปลี่ยนแปลงการศึกษาอย่างมาก เช่น ระบบจัดการเรียนรู้ (LMS), ระบบวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน (Learning Analytics), ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ความจริงเสริม (AR/VR) และแพลตฟอร์มออนไลน์ ต่าง ๆ ซึ่งช่วยปรับให้การเรียนรู้นี้มีความเป็นส่วนตัว ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในอีกมุมมอง ทักษะดิจิทัล มีผลมีความสำคัญเทียบเท่ากับการอ่าน เขียนและคำนวณ ทักษะเหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่ความสามารถในการตีความข้อมูล (Data Literacy), ความคิดเชิงวิพากษ์บนแพลตฟอร์มดิจิทัล (Critical Thinking), จนถึงทักษะในการสร้างสรรค์ร่วมกับ AI (Prompt Engineering, Creativity) และความเข้าใจในจริยธรรมดิจิทัล (Ethical Reasoning) นอกจากนี้ เทคโนโลยียังส่งอิทธิพลต่อการศึกษาในหลายแง่มุม 1) ลดช่องว่างทางโอกาสทางการศึกษา โดยอาศัย แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น MOOCs ที่ทำให้การเรียนรู้เข้าถึงได้ทุกคน ไม่จำกัดสถานที่ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงโต้ตอบและจูงใจ ผ่านสื่อมัลติมีเดีย เกมจำลอง (gamification) หรือ VR ที่เพิ่ม engagement และทำให้โรงเรียนกลายเป็นพื้นที่เรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา 3) สนับสนุนการเรียนรู้แบบผสม (blended learning) ที่ผสมผสานการเรียนออนไลน์กับการเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน 4) ผลักดันการบริหารโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (data-driven decision making) ด้วย ระบบจัดการข้อมูลการศึกษา (Learning Analytics, SMIS) ที่ช่วยผู้บริหารนำข้อมูลไปวิเคราะห์ เชื่อมโยง และตัดสินใจได้ อย่างแม่นยำ

ความท้าทายของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลทำให้ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเรียนการสอน บทบาทของครูและผู้เรียน ตลอดจนจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี แม้ว่าจะมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดความท้าทายหลายประการที่สถานศึกษาจำเป็นต้องเผชิญและปรับตัว

ประการที่ 1 โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและการเข้าถึง (Infrastructure & Access) ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือโรงเรียนขนาดเล็กที่มีงบประมาณจำกัด ปัญหาเช่นการขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร หรืออุปกรณ์มีคุณภาพต่ำ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ดิจิทัลไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึง (Thai Social Science Journal, 2568)

ประการที่ 2 ทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา (Digital Competence of Educators) ครูจำนวนไม่น้อยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสอน ทั้งในเชิงเทคนิคและเชิงวิธีสอน ทำให้การนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ในห้องเรียนไม่เต็มศักยภาพ งานวิจัยของ Kumar et al. (2025) ชี้ว่าครูอุดมศึกษาจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการ ผสมผสาน AI และเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนยังคงเน้นวิธีการดั้งเดิมที่ไม่สอดคล้อง กับทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในอนาคต (Kumar et al., 2025)

ประการที่ 3 การผสมผสานนวัตกรรมการเรียนการสอนกับเทคโนโลยี (Pedagogical Innovation & Integration) การมีเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากครูและสถานศึกษาไม่สามารถออกแบบการ

เรียนการสอนที่เหมาะสมได้ เช่น การใช้การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (personalized learning) หรือการประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ในวารสาร Frontiers in Education ชี้ว่าความท้าทายนี้ปรากฏชัดเจนเมื่อครูยังคงยึดติดกับการสอนแบบบรรยาย และการสอบแบบเดิม (AI Mamun et al., 2025)

ประการที่ 4 จริยธรรม ความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (Ethics, Security & Privacy) ในยุคที่มี การใช้ปัญญาประดิษฐ์และแพลตฟอร์มดิจิทัลจำนวนมาก ทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล ความโปร่งใส และ การใช้เทคโนโลยีที่อาจเกินขอบเขตทางจริยธรรม สถานศึกษาหลายแห่งยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ AI หรือ เครื่องมือดิจิทัล จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาการละเมิด ข้อมูลและการใช้อย่างไม่เหมาะสม (Lopez-Meneses et al., 2025)

ประการที่ 5 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและความเสมอภาค (Equity & Inclusion) แม้เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วย เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ แต่กลับอาจขยายช่องว่างระหว่างผู้เรียนที่มีทรัพยากรกับผู้ขาดแคลน หากขาดการสนับสนุนจากรัฐ หรือสถานศึกษา ผู้เรียนในชนบทหรือผู้มีรายได้น้อยอาจถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ทำให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะดิจิทัลได้อย่างเท่า เทียม (Sowmya et al., 2025)

ประการที่ 6 ข้อจำกัดด้านงบประมาณและการลงทุน (Financial Constraints) การลงทุนด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ดิจิทัลและการพัฒนาบุคลากรต้องใช้งบประมาณสูง โดยเฉพาะการบำรุงรักษาและ การอัปเดตเทคโนโลยีใหม่ ๆ หลาย มหาวิทยาลัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบปัญหาขาดแคลน งบประมาณต่อเนื่อง ทำให้การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ล่าช้า กว่าที่ควร(EAI Endorsed Transactions on e-Learning, 2024)

ประการที่ 7 การปรับตัวด้านนโยบายและระบบการศึกษา (Institutional & Policy Adaptation) สถานศึกษา หลายแห่งยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะ การใช้ AI generative tools เช่น ChatGPT ซึ่งทั้งนักเรียนและครูเริ่มนำมาใช้ แต่ยังคงขาดนโยบายกำกับดูแล ด้านจริยธรรมและการประเมินผลที่เหมาะสม (Sowmya et al., 2025)

ความท้าทายของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเข้าถึงเทคโนโลยี แต่ยังคงครอบคลุม ถึงการพัฒนา ทักษะครู การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ความปลอดภัยของข้อมูล ความเสมอ ภาคในการศึกษา งบประมาณ และนโยบายการศึกษา หากสถานศึกษาสามารถปรับตัวและรับมือกับความ ท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ ระบบการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

โอกาสที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้รับการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย ตั้งแต่ระบบ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไปจนถึงแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล

และระบบ e-Management การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน แต่ยังเป็น “โอกาสเชิงกลยุทธ์” ที่ช่วยยกระดับ คุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาในหลายมิติ ดังนี้

1) การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการตัดสินใจ การใช้ระบบ Big Data และ Learning Analytics ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันสำหรับการกำหนดนโยบายหรือวางแผนงานต่าง ๆ โดย สามารถวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความต้องการของผู้เรียน รวมถึงทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้การตัดสินใจเชิงบริหาร เป็นไปอย่างมีหลักฐานรองรับ (Evidence-based Decision) และลดการพึ่งพาความรู้สึกล้วนตัว (ธนัท คงมัน, 2567)

2) การยกระดับนวัตกรรมการบริหารและลดภาระงานซ้ำซ้อน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหาร เช่น THIPSUDA Model ที่พัฒนาขึ้นเพื่อการจัดการศึกษายุคดิจิทัล ทำให้เกิดระบบที่ช่วยลดงานเอกสารซ้ำซ้อนและเพิ่มความ รวดเร็วในการดำเนินงาน ทั้งยังสร้างช่องทางให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน สามารถเข้าถึง ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาได้มากขึ้น ถือเป็นโอกาสในการสร้างรูปแบบการบริหารใหม่ที่คล่องตัวและ ยืดหยุ่นกว่าเดิม (ทิพย์สุดา สันธนะ ดิลก, 2567)

3) การเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากร การใช้เทคโนโลยีทำให้ครูและผู้บริหารต้องพัฒนา ทักษะดิจิทัล เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ ระบบคลาวด์ และเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยล่าสุด ยืนยันว่าการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล ของบุคลากรทางการศึกษาเป็น “โอกาสเชิงกลยุทธ์” ที่ช่วยยกระดับ คุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา และทำให้ สามารถแข่งขันและเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากลได้ (KMITL, 2025)

4) การสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม การสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมถือเป็นกล ยุทธ์สำคัญในการ ขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การนำระบบสารสนเทศและแพลตฟอร์ม ดิจิทัลมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูล ทำให้ ผู้บริหารสามารถเปิดเผยกระบวนการจัดทำแผนงานและการ ตัดสินใจได้อย่างโปร่งใส ขณะเดียวกันยังเปิดช่องทางการรับฟัง ความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นทางการ (อนงค์นาฏ หนวยแก้ว, 2568)

5) การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีอัจฉริยะ งานวิจัยล่าสุดชี้ว่า AI มีศักยภาพใน การสนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาผลสัมฤทธิ์ การวางแผนการจัดการ ทรัพยากรบุคคล และการออกแบบ ตารางเรียนที่เหมาะสม โอกาสนี้ช่วยลดความซับซ้อนของการบริหาร และเพิ่มความแม่นยำของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง คาดการณ์ (ประพัฒน์ รัตมี, 2568)

6) การเชื่อมโยงสู่มาตรฐานสากลและการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ การนำเทคโนโลยี มาใช้ไม่เพียงเป็น การปรับปรุงภายในประเทศ แต่ยังเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษา

สากล ผ่านความร่วมมือทางวิชาการ การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทั่วโลก (The Future of Higher Education in Thailand, 2024)

โอกาสที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงการสร้างนวัตกรรมการบริหาร ความโปร่งใส การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร การบูรณาการ AI ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากล หากผู้บริหารสามารถใช้โอกาสเหล่านี้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็น แรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของสังคม การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวสู่การบริหารเชิงดิจิทัลที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และขับเคลื่อนด้วยข้อมูล เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยสามารถสรุปแนวทางการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (Digital Infrastructure Development)

1.1) การพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและเสถียรภาพของระบบ สถานศึกษาควรจัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วและเสถียรภาพเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การประชุมทางไกล และการบริหารจัดการข้อมูลแบบเรียลไทม์ พร้อมทั้งมีระบบสำรองข้อมูล (Backup System) และแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Plan)

1.2) การจัดตั้งระบบคลาวด์และศูนย์ข้อมูล (Cloud & Data Center Management) ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคลาวด์ เพื่อรองรับการจัดเก็บข้อมูลผู้เรียน บุคลากร และงานบริหารอย่างปลอดภัย มีระบบบริหารจัดการสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (Access Control) และมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

1.3) การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Platform) จัดให้มีระบบ Learning Management System (LMS) ที่สามารถบริหารจัดการบทเรียน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

1.4) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Management) กำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ ป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ และสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยดิจิทัลแก่บุคลากรและผู้เรียน

2) การเสริมสร้างสมรรถนะทางดิจิทัลของผู้บริหาร ครู และบุคลากร (Digital Competency Building)

2.1) การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีสมรรถนะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์

2.2) การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลของครู ครูควรได้รับการพัฒนาในด้านการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การใช้สื่อดิจิทัลเชิงโต้ตอบ และการประเมินผลผ่านระบบออนไลน์

2.3) การพัฒนาทักษะการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการวางแผนและกำหนดนโยบาย

2.4) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล (Digital Culture) ปลูกฝังทัศนคติที่เปิดรับเทคโนโลยี การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการทำงานแบบเครือข่าย (Collaborative Network)

3) การใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making)

3.1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เรียน ครู งบประมาณ และผลลัพธ์ทางการเรียนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

3.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Educational Data Analytics) นำเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น Learning Analytics และ Big Data มาใช้เพื่อคาดการณ์แนวโน้มผลลัพธ์และพฤติกรรมผู้เรียน

3.3) การประเมินผลเชิงหลักฐาน (Evidence-Based Evaluation) ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.4) การจัดทำแดชบอร์ดผู้บริหาร (Executive Dashboard) พัฒนาระบบรายงานผลในรูปแบบ Visualization เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์อย่างทันที่

4) การสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม (Transparency and Participation)

4.1) ระบบติดตามและรายงานงบประมาณออนไลน์ พัฒนาระบบ e-Budget หรือ e-Procurement เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้

4.2) แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดให้มีช่องทางสื่อสารดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน หรือ Social Platform เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

4.3) การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data in Education) เผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงาน และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและตรวจสอบได้

4.4) การเสริมสร้างธรรมาภิบาลดิจิทัล (Digital Governance) กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมดิจิทัล ความรับผิดชอบ และความโปร่งใสในการบริหารจัดการ

5) การสร้างนวัตกรรมและความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา (Innovation and Flexibility)

5.1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอุบัติใหม่ (Emerging Technologies) ส่งเสริมการใช้ AI, IoT, Metaverse และระบบ e-Learning เพื่อยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้

5.2) การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning Model) พัฒนารูปแบบ Hybrid Learning, Anytime Anywhere Learning และ Personalized Learning

5.3) การบริหารแบบ Agile Management นำแนวคิด Agile มาใช้ในการบริหารโครงการและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5.4) การส่งเสริมระบบนิเวศนวัตกรรม (Educational Innovation Ecosystem) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และชุมชน เพื่อร่วมพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

องค์ความรู้จากการศึกษา

การขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัย กลยุทธ์และแนวทางที่เป็นระบบ โดยมุ่งเน้น การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (Digital Infrastructure Development) สถานศึกษาควรลงทุน ในการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ระบบคลาวด์และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนและการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

2) การเสริมสร้างสมรรถนะทางดิจิทัลของผู้บริหาร ครู และบุคลากร (Digital Competency Building) ผู้บริหาร ต้องผลักดันให้มีการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรด้านทักษะดิจิทัล การใช้เทคโนโลยี การสอน และการจัดการข้อมูล สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย

3) การใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making) สถานศึกษาควรใช้ระบบฐานข้อมูลและ Big Data เพื่อการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผนงบประมาณ และการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามบริบทที่แท้จริง

4) การสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม (Transparency and Participation) เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การบริหารจัดการมีความโปร่งใส เช่น ระบบติดตามงบประมาณออนไลน์ แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการรายงานผลการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้

5) การสร้างนวัตกรรมและความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา (Innovation and Flexibility) ผู้บริหารควรส่งเสริมการนำนวัตกรรม เช่น AI, ระบบ e-Learning, Metaverse หรือ IoT มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน รวมถึงปรับรูปแบบการบริหารให้ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สามารถสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติได้ดังนี้

1) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

- ควรพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ที่มีวิสัยทัศน์ พร้อมกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ที่บูรณาการเทคโนโลยีกับงานทุกมิติ

- สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีอย่าง สร้างสรรค์

- พัฒนาระบบการบริหารจัดการบนฐานข้อมูล (Data-Driven Management) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ

2) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ควรพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ทั้งการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้

- เสริมสร้างการออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบ Professional Learning Community (PLC) ผ่านเครื่องมือดิจิทัล

3) สำหรับผู้เรียน

- ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมทักษะดิจิทัลควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี

- การออกแบบการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็น “ผู้สร้างสรรค์ (Creator)” มากกว่าเป็นเพียง “ผู้ใช้ (Consumer)” ของเทคโนโลยี

4) สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและผู้กำหนดนโยบาย

- ควรสนับสนุนงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท

- จัดทำนโยบายที่เน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และการกำกับดูแลระบบดิจิทัลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในสังคม

- สนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และองค์กรต่างประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัล อย่างยั่งยืน

สรุป

การขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ถือเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของระบบ การศึกษาไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาไม่เพียงต้องปรับโครงสร้างพื้นฐาน ด้านดิจิทัล แต่ยังจำเป็นต้องสร้างผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่มีความสามารถในการใช้และบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษา จากการศึกษาข้อมูลงานวิจัยต่างๆชี้ให้เห็นว่า ความท้าทายของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลครอบคลุมหลายมิติ เช่น การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร การบูรณาการนวัตกรรมการเรียนรู้ ความปลอดภัยและจริยธรรมทางดิจิทัล ความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการปรับตัวเชิง นโยบาย อย่างไรก็ตาม หากสามารถจัดการความท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีดิจิทัลก็จะกลายเป็น “โอกาสเชิงกลยุทธ์” ในการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจเชิงบริหาร เสริมสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม พัฒนา สมรรถนะดิจิทัลของบุคลากร และเชื่อมโยงระบบ การศึกษากับมาตรฐานสากล ในด้านแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาควร มุ่งไปที่ (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (2) การเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากร (3) การใช้ข้อมูลเชิงลึกในการตัดสินใจ (4) การสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม และ (5) การสร้างนวัตกรรมและความยืดหยุ่น ในการบริหารจัดการ การศึกษา การดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาส ของยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ

ดังนั้น การขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงไม่ใช่เพียงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี แต่เป็นการสร้าง ระบบนิเวศทางการศึกษาใหม่ที่ยืดหยุ่น มีส่วนร่วม และยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีทักษะ ดิจิทัล และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมดิจิทัล แห่งอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์สุดา สันธนะดีลก. (2567). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัลด้วย กระบวนการ THIPSUDA Model. *วารสารการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 5(2), 15–28.
- ธนัท คงมั่น. (2567). การใช้ Big Data เพื่อการตัดสินใจทางการบริหารสถานศึกษา. *วารสารการบริหาร การศึกษาและนวัตกรรม*, 6(1), 1–12.

- ประพัฒน์ รัตมี. (2568). การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการบริหารจัดการศึกษายุคใหม่. ใน *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8* (หน้า 112–120). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนงค์นาฏ หน่วยแก้ว. (2568). การบริหารงานวิชาการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 7(1), 45–60.
- Al Mamun, M. A., Rahman, M., & Islam, M. (2025). Rethinking pedagogical practices in the digital era: Challenges and opportunities. *Frontiers in Education*, 10, 145233.
- Blackstone School of Law & Business. (2023). *The role of technology in 21st century education: Transforming learning experiences*. London: Blackstone Publishing.
- EAI Endorsed Transactions on e-Learning. (2024). The role of digital technology in education: Challenges in Southeast Asia. *EAI Endorsed Transactions on e-Learning*, 11(2), e5.
- Escolano, G., & Doldán, E. (2025). Educational transformation through emerging technologies: Critical review of scientific impact on learning. *Education Sciences*, 15(3), 210.
- Financial Times. (2025, March 12). How to make digital technology an educational force for good. *Financial Times*.
- Frontiers. (2025). Digital learning in the 21st century: Trends, challenges, and innovations in technology integration. *Frontiers in Education*, 10, 140998.
- Kamran, M. (2025). Educational leadership in a digital era: Navigating challenges and opportunities. *AL-IMAN Research Journal*, 9(1), 33–48.
- KMITL. (2025). Enhancing digital literacy in Thai higher education: A strategic imperative. *Journal of Digital Education*, 3(1), 1–10.
- Kumar, A., Sharma, P., & Singh, R. (2025). Examining teaching competencies and challenges while integrating artificial intelligence in higher education. *TechTrends*, 69(2), 145–158.
- Lopez-Meneses, E., García, A., & Vázquez, E. (2025). Ethical challenges of AI integration in education. *Frontiers in Human Dynamics*, 7, 142001.
- Sert, Ö. (2024). A review of the conceptual structure and evolution of digital leadership research in education. *International Journal of Educational Research*, 126, 102315.
- Sirongchai, C., & Duangchatom, K. (2024). Program to enhance digital technology skills of school administrators in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(1), 93–112.

- Sowmya, R., Patel, D., & Kumar, S. (2025). Challenges of implementing ChatGPT on education: A systematic literature review. *Discover Education*, 4(1), 55.
- TechLearning. (2025). 8 core digital literacy skills for 2030. *TechLearning Magazine*.
- Thai Social Science Journal. (2568). บทบาทเทคโนโลยีดิจิทัลต่อระบบการศึกษาไทย: โอกาสและความท้าทาย. *Thai Social Science Journal*, 12(1), 1–14.
- The Guardian. (2025, April 8). Big tech has transformed the classroom – and parents are right to be worried. *The Guardian*.
- Thongsuksai, M., Phanujaree, S., & Rodkhwan, L. (2024). The concept of transitioning to digital for school management. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(2), 55–70.
- Times of India. (2025, June 10). The new ABC of tomorrow: Digital literacy as foundational as reading and arithmetic. *The Times of India*.
- Times of India. (2025, May 3). Beyond the syllabus: How laptops unlock 21st century skills for students. *The Times of India*.